

LA SISENA EDICIÓ DE LA GRAN LLIBRERIA DE L'ESTACIÓ DE SANTS

La redescoberta del llibre català

L'èxit espectacular de la Setmana del Llibre Català de Sants —amb 80.000 llibres de fons— demostra l'augment constant de l'interès del públic però també denuncia greus mancances en la distribució i presentació habituals del llibre en català.

Lluís Bonada

Al voltant de mig milió de persones, potser més, visitaran enguany la Sisena Setmana del Llibre en Català, a la recerca del llibre que ha desaparegut dels taulells de les llibreries i, fins i tot, dels prestatges. I, de pas, s'emportaran alguna novetat i els llibres que els seus fills triïn. «Crec que el gran èxit de la setmana és el llibre de fons», diu Jordi Úbeda, President de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana i membre de la comissió organitzadora. «Un llibre de novetat es fa vell de seguida i ben aviat desapareix dels taulells. I els editats fa cinc o deu anys

Al voltant de mig milió de persones a l'estació de Sants.

que no siguin els títols d'èxit continuat, que no siguin els que es reediten sense parar, ja no s'exposen a les llibreries. La gent que ve a la Setmana de Sants descobreix llibres dels quals desconeixia l'existència. I no solament el gran públic. Les noves generacions d'estudiants, mestres i professors de llengua i literatura catalanes, per exemple, hi recuperen els títols que es van editar anys enere i que ara els interessa tenir».

En part, la Setmana de Sants és, fet i fet, un acte de justícia envers aquelles editorials que s'esforçaren per normalitzar l'edició del llibre català en èpoques més difícils. De més a més, totes les editorials poden exhibir aquí, excepcionalment, la seva producció en igualtat de condicions. Així, els llibres de la minoritària Barcino o els d'àmbit comarcal són exposats de forma tan generosa com els d'Edicions 62, Proa, Columna o Quaderns Crema. Els títols que quan van ser publicats no van ser divulgats pels mitjans de comunicació, ja sigui per la deficient promoció de

l'editor o perquè els mitjans no van voler parlar-ne, tenen aquí l'oportunitat de ser vistos per primera vegada pel lector potencial. Les editorials de les Illes i les petites editorials del País Valencià fan costat a les seves germanes grans, Moll, Tres i Quatre o Gregal. Són, en total, vuitanta-mil llibres corresponents a uns quinze mil títols.

Vuitanta-mil llibres són els que estaven exposats el primer dia, 26 de febrer, i que també ho continuaran estant el darrer, 6 de març. Els distribuïdors reposen l'endemà els lli-

bres venuts. Aquest esforç diari és l'aportació que els distribuïdors fan a la Setmana.

L'aportació dels editors consisteix a fer un descompte a la llibreria de la Setmana, sobre el preu de venda al públic, més gran del que acostumen a oferir a les llibreries. Si el llibreter paga, en general, un setanta per cent del preu de venda al públic del llibre al distribuïdor-editor, la Setmana en paga només un cinquanta per cent. Amb aquest marge de benefici més gran, els organitzadors de la Setmana fan front a les importants despeses de muntatge i publicitat, i d'organització dels actes culturals que reclama el públic i l'entreté.

I encara els cal un ajut institucional, el de la Generalitat de Catalunya, l'ajut de la Cambra del Llibre de Catalunya i la col·laboració de la RENFE, que aixopluga la Setmana a la seva estació. L'any passat tot això no va ser prou. L'exercici es va tancar amb una petita pèrdua produïda, ens diu Jordi Úbeda, per un increment important de rotatoris. El que més mal va fer no van

DOMÈNEC UMBERT

ser els llibres que el públic va endur-se sense pagar, sinó un robatori a l'engròs, fet de nit. Els lladres van aconseguir obrir una de les tanques de la llibreria i es van endur un bon grapat de llibres cars. El fet ha obligat a incrementar el personal dedicat a la vigilància.

La Setmana s'estén a les llibreries adherides. Les llibreries que s'adhereixen a la setmana incrementen durant

mentre hi ha oberta una fira, venem menys, molt menys. Estaríem a favor de les exposicions de llibres on no se'n venguessin, com es fa al Sonimag i a les fires que es fan a Montjuïc. De totes maneres, reconeixem que la de Sants pot tenir un cert sentit, de cara al públic, perquè allà hi pots trobar ben exposat tot el fons editorial català, cosa que les llibreries, per manca d'espai, no podem oferir. En aquest sentit, potser sí. Ara, que no s'oblidi que també s'hi

és precisament on més s'acusa aquest greuge. A comarques, la presència del llibre català és més important, proporcionalment. A més, no oblidem que el castellà disposa de les grans superfícies, com són els hipers, i també disposa dels quioscs, que ofereixen bàsicament llibres de gran èxit i de gran consum, quasi exclusivament en castellà. Per tant, al llibre català li queda només la llibreria. I la llibreria no és justa amb el llibre català, quan per espai li rendeix molt més l'espai en llibre català que no pas en castellà. I no l'augmenta».

La fira, un mecanisme de recuperació.

aquests dies la presència del llibre català als taulells i als aparadors. Josep M. Blasi, president del Gremi de Llibreters i director de la Llibreria Francesa del Passeig de Gràcia, diu que al seu establiment, un dels adherits, acostumen a augmentar les vendes del llibre en català durant la Setmana, com també la posterior. Blasi va ser, durant les primeres edicions de la Setmana, el responsable de muntar i dirigir la llibreria de la Setmana de Sants. Si ell, personalment, i el gremi, oficialment, estan a favor de la setmana, és perquè creuen que aquestes fires, com qualsevol fira, incrementen la difusió del llibre, cosa que afavoreix, a la llarga, el llibreter, encara que sap que n'hi ha d'altres que són, per principi, contraris a totes les fires. Cots i Planes, els amos de la llibreria Documenta, per exemple, pertanyen a aquest grup crític.

«Estem en contra de les fires —ens diu Ramon Planes—. No d'aquesta de Sants, només, sinó de totes. Nosaltres,

venen novetats, novetats que si es compren allà vol dir que no es compren a les llibreries». En efecte, tot i que el llibre de fons constitueix el llibre més venut a Sants, per títols, els més venuts són novetats. L'any passat els més demanats van ser aquests tres: *Les primaveres i les tardors* (Proa), de Baltasar Porcel, premi Sant Jordi; *El teu nom és Olga* (La Campana), de Josep M. Espinàs, i *Un negre amb un saxo* (Quaderns Crema), de Ferran Torrent. La Documenta és de les que no s'han adherit a la Setmana.

La Setmana de Sants, l'espectacular i creixent èxit de públic i de compradors denuncia, de forma indirecta, que el llibre català no es troba prou representat a les llibreries. «El llibre català —considera Jordi Úbeda— no està, en absolut, prou representat a les llibreries. Crec que per la venda que es fa, per la facturació que provoca, no disposa, en general, de l'espai que mereix. Ni a nivell d'aparadors, ni en els taulells ni en els prestatges. A Barcelona

Un repàs a les principals llibreries de Barcelona, deixant a part les especialitzades en llibre català, com són Ona i Ballester, ens confirma l'opinió del president de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana. En molts establiments, el llibre català continua sent el llibre del racó, encara que aquest racó pugui haver-se fet més gran aquests darrers anys per la imposició de l'increment de novetats. La catalanització cultural del lector avança més de pressa que la catalanització del llibreter. I també més de pressa que alguns mitjans de comunicació fets als Països Catalans. Però aquesta ja és una altra història.

Algunes llibreries, com la Llibreria Francesa, han fet un canvi i l'han posat en un lloc una mica més preferencial del que li dedicaven abans. Ramon Planes, de Documenta, creu que aquests darrers anys el grup de lectors que compren exclusivament llibres en català ha augmentat, mentre que el que en compra només en castellà no ho ha fet. Però aquests dos grups de clients són, a la seva llibreria, minoritaris. «La gran majoria és bilingüe. I dins d'aquesta majoria, potser ara s'ha anivellat més, es reparteix més la venda entre el català i el castellà perquè l'oferta de novetats de llibres catalans és més interessant i perquè un títol català ja no és, per principi, més car que la versió castellana i, en general, els preus d'edicions semblants són també semblants, cosa que abans no es produïa. A mateixa qualitat, el mateix preu».

L'èxit de la Setmana del Llibre en Català de Sants és un èxit preocupant. L'èxit pot ser símptoma que la gent no acostuma a anar a les llibreries a comprar llibres catalans, encara que tingui ganes de comprar-ne. ¿Per què no hi va? Cal veure si la culpa és del client o del llibreter. ¿Oi que els editors francesos no han pensat mai a muntar, durant una setmana, una llibreria en una estació per vendre llibres francesos? □